Az erdélyi magyar nyelvű közgazdasági oktatás történetéből.
(1959 - 1990, folytatás az előző három számból, IV. rész)

Már az előző számban jeleztük, hogy a két egyetem egyesítésével a magyar nyelvű közgazdasági tagozat újraindítása lehetetlenné vált. Így az 1961-ben létesült Közgazdasági Karon a magyar nyelvű tagozat szóba se került. A Bolyai Egyetemről jelentős számú magyar oktató került át az egyesített egyetemre, de legnagyobb részük háttérbe szorult, a magyar nyelvű oktatásba beleszólási joguk nem volt.

A létrejött Közgazdasági Karra számos magyar diák került be, ami annak is tulajdonítható, hogy az első időszakban magyarul is lehetett felvételizni. A magyar diákok aránya a Közgazdasági Karon az összdiáksághoz viszonyítva hozzávetőlegesen évente 5-7-10 százalékot tett ki, ami közel sem felelt meg a magyar lakosság romániai részarányának. Az elemzett időszakban viszont közgazdasági kar működött Kolozsváron kívül Bukarestben, Jászvásáron, Temesváron és Krajován, ahol magyar hallgatók sokkal kisebb számban, vagy egyáltalán nem tanultak. Minden arra enged következtetni, hogy a magyar közgazdász hallgatók aránya elenyészően kevés volt a magyar lakosság létszámához viszonyítva.

Az egyetemen, a szaktantárgyakat a magyar diákok is románul tanulták, a diáktudományos körök tevékenysége románul folyt, az államvizsga-dolgozatokat is csak románul lehetett megírni, és megvédeni.

Az egyesítés után egy bizonyos ideig magyarul csupán a társadalomtudományokat tanították: a közgazdaságtant, filozófiát, szociológiát, gazdasági eszmék történetét. Habár ezzel a magyar közgazdasági nyelvezet elsajátításának bizonyos mértékű lehetősége megmaradt, végeredményben félmegoldásnak bizonyult, mivel a közgazdasági gondolkodás kategóriarendszerét a magyar diákok képtelenek voltak tökéletesen

elsajátítani és alkalmazni, a szaktantárgyakhoz kötődő magyar nyelvű kifejezéseket a hivatalos oktatás keretében már nem sajátíthatták el a diákok.

A Bolyai Egyetemről átkerült tanárok kénytelenek voltak az egyesítés után románul tanítani. Így például Csákány Béla a pénzügytant, Kerekes Jenő a vállalatszervezést és munkaszervezést, Szigeti Zoltán a könyvvitelt, Fogarasi József a gazdasági jogot, Veress Endre a statisztikát ezután csak román nyelven oktatta.

A közgazdasági tanszéken dolgozó magyar tanárok: Tóth József, Berényi Ádám, Szűcs Zoltán, Furdek Mátyás, Vita László, Péter György, Farkas Sándor, Tóth Anna-Mária, az egyetem valamennyi karán taníthattak románul és magyarul is, mivel a magyar tudományos szaknyelvezet mellett a románt is jól ismerték és beszélték.

A Bolyai Tudományegyetem megszűntetését, végeredményben a román egyetembe való beolvasztását, közvetlenül az 1956-os magyarországi események előzték meg, amelyek kedvező alkalmat nyújtottak a román nacionalista erőknek a magyar nyelvű egyetemi oktatás elsorvasztására. Az oktatók közül már a két egyetem egyesítése előtt többen a politikai tisztogatásnak estek áldozatul, Bereczki András börtönre ítélték, Keszi Harmath Sándort és Tőkés Andort eltávolították az egyetemről, Dr. Csendes Zoltán, az erdélyi magyar közgazdaságtudomány kimagasló személyisége, a statisztika szervezője és oktatója, a közgazdasági kar volt dékánja, a Bolyai Egyetem volt professzora, pedig az egyesített egyetemen felkínált prorektorságát nem vállalta el, és a magyar egyetem megszüntetése elleni tiltakozásául inkább az öngyilkosságot választotta. Hasonló sorsra jutott a közgazdaságtan kíváló előadója Molnár Miklós. Az egyetemen maradt tanárokhoz és diákokhoz a párt és állami szervek, valamint egyes nacionalista kollégák még az egyesítés után is nagyfokú bizalmatlansággal viszonyultak.

A mostoha körülmények ellenére a Bolyairól átkerült tanárok az egyesített egyetemen is megállták helyüket, szakmailag magasan képzett és jól felkészült tanerőknek bizonyultak. Az idősebb generáció többsége doktori címmel rendelkezett, a fiatalok pedig óriási ambícióval szerezték meg e tudományos fokozatot. A közgazdaságtudomány doktora minősítését nyerte el Furdek Mátyás, Vita László, Farkas Sándor, Péter György, Szűcs Zoltán, a Iaºi-ból átkerült Vorzsák Álmos a közgazdasági tanszékről, a kémiai tudományok doktora címet Vodnár János, Bíró András és Kröbl Pál, az agrártudományok doktora címet, Benke Sándor, Balog Gábor, Vincze Mária, a matematika tudományok doktora címet Kolozsi Jenő és a közgazdaságtudományok doktora címet Vorzsák Magdolna, az ágazati gazdaságtan tanszékről. A doktori disszertációk értékét az is bizonyítja, hogy legtöbbjük különböző kiadóknál könyv formájában is megjelent és ezzel a tudományban általános elismerést nyert el. A magyar anyanyelvű tanszemélyzet által publikált számos könyv, kurzus, tudományos közlemény értékes tudományos teljesítménynek bizonyult a tudományos irodalomban és az általános magyar közgazdasági műveltséget szolgálta.

A későbbiek során, a Ceauºescu diktatúra megszilárdulásával a román nyelv használatát minden területen kötelezővé tették. A társadalomtudományokat is csak román nyelven taníthatták a magyar diákoknak. Ennek egyik leganakronisztikusabb példája, hogy a Filológia Kar magyar tagozatán magyar diákoknak ma-gyarul tanító tanárnak a közgazdaságtant románul kellett előadnia.

Hátrányos helyzetbe kerültek a magyar nemzetiségű tanárok az előléptetések terén is. Az idősebb magyar nemzetiségű tanerők nyugdíjba vonulásakor megüresedett professzori és előadói tanári posztokba kizárólag románokat neveztek ki. Így fordulhatott